

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

4. Quidam Princeps sumere voluit secunda vice Bullam Cruciatæ;
Quæsitus fui, an teneatur solvere tarenos decem? Et quid est dicendum
de viduis Comitissis, Marchionissis, Ducissi, & Principissis, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Simplex Sacerdos, qui Missam celebrat pro stipendio, & sui laboris pretio, potest suam operam Petro addicere, liber enim & non mancipium est, at ex hypothese, quod stipendium receperit, ex iustitia tenetur celebrare, alias peccaturus mortaliter. Si stipendium restitueret Sacerdos, non tenetur Petrus recipere, sed posset cum vivere, ut staret contractui, ni forte gravis causa inopinata emergeret. tunc enim Petrus videtur debere pretium restitutum recipere, Sacerdotemque à celebrandi obligatione liberare.

6. Pariformiter de Romano Pontifice discurrebamus. Liberum enim ipsi Bullam Cruciatam concedere, aut non concedere omnino fuit. Caterum ex hypothese, quod cum Regibus nostris conuenerit, & Principum Hispanorum obsequia præmio competenti donauerit (sicut & acceptauerit proprii laboris pretium, quod restituerantur aliqui, nemo probabat) transiit contractum, qui rescindi non poterit, ni obsequia recepta restituantur. Si restituantur ista ex nulla causa, adhuc non tenebitur Hispania Rex obsequia secere, secus si detur vrgens, & gravis. Ita Caetani.

7. Sed ab omnibus supradictis dissentit Pater Barbi in Bull. Cruc. part. 1. tract. 2. cap. 6. sect. 8. §. 2. num. 14. ubi sic ait; Licet Rex Catholicus sit benemerentissimus de Ecclesia, tamen non tenetur Pontifex ex obligatione iustitiæ commutatiuæ remunerationem facere ex elemolyis Cruciatæ, cum possit remunerationem exhibere concedendo ipsi Regi spirituales gratias. Neque inter ipsum Pontificem, & Regem aliquod intercessit pactum, quo mediante Rex obsequia præstanda in fauorem Ecclesiæ obtulerit, & Pontifex in recompensationem promiserit, concedere Cruciatam, vel aliud subsidium temporale. Ita ille; qui postea §. 3. numero 174. sic subdit: Dicendum est, per se loquendo, Pontificem, qui Cruciatam concessit, & ante elapsum tempus sine causa illam suspendit, non esse obligatum ad compensationem Regi faciendam.

8. Probat quia cum Priuilegium Cruciatæ, ut ostendimus, sit omnino gratuitum, & non consistat in donatione aliqua, ac proinde sit veluti quedam delegatio, & dependeat à voluntate Pontificis, non prelatum, Pontificem voluisse ex rigore iustitiæ se obligare ad compensationem in casu reuocationis, & à iustori in hac sententia mihi expressè videtur esse Pontifex §. 9. citat. numero 13. in fine, distinguens cum ipse priuilegium gratuitum subdito concessum in illud, quod transfert dominium: & in illud, per quod conceditur facultas, &c. ut nos sectione præcedenti distinximus, & ponens discrimen inter hæc duo priuilegia quoad reuocationem: ait, *Primum non posse reuocari, nisi ex iusta causa, & subdit hæc verba, Licet reuocetur non sit necessaria aliqua compensatio.* Particula enim illa, licet, cum sit aduersatiua eorum, quæ contra idem auctor dixerat, facit hunc sensum; quamuis priuilegium translatiuum iuris nequeat sine causa reuocari, tamen si reuocetur, non est necessaria aliqua compensatio; Si autem negatur obligatio compensandi quando sine causa reuocetur priuilegium, per quod in subdito gratuito transfertur aliquod ius, multo magis id erit negandum, dum reuocetur priuilegium, per quod non datur dominium, aut ius in aliqua re: legatur in casu, de quo agimus, si Pontifex absque vlla causa abrogat priuilegium, quod est purum priuilegium, consistens in facultate, ut est priuilegium Cruciatæ Regi concessum, ad nullam eidem Regi tenebitur compensationem.

9. Dices: Pontifex dum sine causa reuocat Cruciatam, aut simile priuilegium, aufert à priuilegiato ius quæsitum ipso priuilegiato inuito; ergo tenebitur ex iustitia ad compensandum ius læsum.

10. Respondeo: Per Priuilegium Cruciatæ, aut aliud

simile non conceditur Regi, aut alteri Priuilegiato aliquid ius, sed solum licentia ad aliquod faciendum; proinde ex reuocatione nulla fit iniuria Regi contra iustitiam, & per consequens non tenebitur Pontifex aliquid compensare. Hucusque Barbi.

Et hæc sunt placita Doctorem circa præsentem quæstionem, quæ mihi sufficiat tantum proposuisse, nolo enim de meo aliquid dicere.

RESOL. II.

Virum, quando quis suscipit, Bullam debeat esse in gratia, videlicet in ordine, ut quis eligat Confessarium, vtatur lacticiis, &c.?

Et difficultas vero est, in ordine ad consequendas Indulgentias.

Et inferitur, quod si quis in aliquo iubileo Feria 4. 6. & Sabbatho, ieiunasset in peccato mortali, & die Dominica per Sacramentalem confessionem reponeretur in gratia, is Indulgentiam consequeretur. Ex p. 1. tract. 11. Ref. 6.

§. 1. **I**n ordine ad Priuilegia Bullæ, videlicet, ut quis eligat Confessarium, vtatur lacticiis, &c. negatiuè respondendum est. * Difficultas verò manet in ordine ad consequendas Indulgentias. Caietanus tr. 1. de Indul. q. 2. tenet sententiam affirmatiuam, & dubius Sotus est in hoc in 4. dist. 21. q. 2. art. 3.

2. Sed omnino dicendum est contrarium, cum Villalob. in sum. tom. 1. tr. 27. in tit. n. 5. Henriq. in sum. lib. 7. c. 9. n. 7. Acolta in Bull. Cruc. q. 1. per tot. & alij. Et ratio est: quia Bulla non dicit, ut suscipientes sint in gratia; nec illud verbum, *contritis*, refertur ad tempus susceptionis Bullæ; sed ad instans consequendæ Indulgentiæ, & completis omnibus requisitis. Vnde, si quis in aliquo Iubileo feria quarta, sexta, & sabbatho ieiunaret in peccato mortali, & die Dominica per Sacramentum Confessionis reponeretur in gratia, is Indulgentiam consequeretur. Ergo, &c. Vide Fillucium tom. 1. tract. 8. c. 6. n. 138. & alios.

* Sup. hac diffie. inf. lege doct. Ref. 148. & auctus §. cius not.

Sup. hoc infra in tr. 4. Ref. 44. §. Secus autem, ad lin. 3. & lege etiã Ref. 503. &c.

RESOL. III.

An in magna ciuitate, ut hic Panormi, quis non tenetur primo publicationis die accipere Bullam, si eius priuilegiis vti velit, sed sufficiat, quod postea in illa hebdomada sumat? Ex parte 1. tractatu 11. Refol. 92.

§. 1. **R**espondet affirmatiuè Henriq. lib. 2. cap. 19. num. 1. in Gloss. littera O, quem postea sequitur Villalobos in summa, tom. 1. tract. 27. claus. 4. n. 10. ubi asserit: [Añade Henrique, que no estan obligados todos en vna ciudad grande, a tomar la Bula, el mismo dia de la publicacion para aprouecharse della, sino que basta, que la rrecean dentro de tres dias, ò vna semana; de fuerte, que sienta, que el que tenia la Bula de otras, no se la acaba al punto, que la otra se publica en las grandes ciudades.] Ita ille, quod est valde notandum. Sed vide circa præsentem quæstionem Ioannem Sancium in Select. disp. 55. n. 5.

RESOL. IV.

Quidam Princeps sumere voluit secunda vice Bullam Cruciatam; quæsitus fuit, an teneatur soluere taxenos decem?

Et quid est dicendum de viduis Comitissis, Marchionissis, Ducissis, & Principissis, atque de aliis qua mortuis maritis

matris nullo modo manent Domina, nec usufructuaria bonorum habentium Vassallos, an prædicta teneantur pro sumenda Bulla contribuere decem tarenos? Et quid si remanissent usufructuariae?
 Et an filij ipsarum, dum propriis bonis non vtuntur, teneantur hanc maiorem elemosynam contribuere?
 Et an Domina Vassallorum, qua ratione dotis est Domina, si vxor sit alterius, teneatur contribuere octo argenteos, &c?
 Et an illi, qui titulos sumunt super cognomina, vel loca, & Vassallos non habent teneantur contribuere dictam summam, si Bullam sumere volunt? Ex p. 5. tract. 13. Milic. Ref. 3.

§. 1. **Q**uidam Theologus affirmatiue tunc respondit, sed neque auctores neque rationes adducebat. Dico igitur, Henriquez lib. 7. cap. 10. num. 3. in glossa, littera Z. docere eos, qui secundum taxam supra positam teneantur drachmas octo contribuere, si secundum Bullam sumant tantum teneri duas dare, ait enim talem præsumi intentionem Commissarij, quod quidem si aliquo modo constaret, verum existimari; non enim video vnde hæc intentio præsumi possit; imò prius contrarium ex Commissarij intentione colligitur, nam pro iis personis absolute designat octo argenteos, & nullo modo distinguit in prima, vel secunda vice; & ratio, quæ militat in prima vice scilicet belli subsidium, & qualitas personæ militat in secunda, ac proinde in ea vice verius existimo, etiam octo argenteos contribuere teneri. Et hæc omnia docet Trullench in exposit. Bullæ Cruc. lib. 1. §. 3. dub. 1. n. 15.

2. Notandum est etiam hæc, viduas, quæ mortuis maritis nullo modo manent dominæ, nec usufructuariae bonorum habentium vassallos, licet vocentur Comitissæ, Marchionissæ, Ducissæ, & Principissæ, non teneri pro sumenda Bulla contribuere decem tarenos; patet ex contextu Bullæ ibi, *Viuendo sus maridos*. Secus autem si mansissent usufructuariae; quia re veta dominæ sunt vassallorum, filij verò ipsarum, dum propriis bonis non vtuntur, non teneantur hanc maiorem elemosynam contribuere: nam licet sint domini proprietarij bonorum, carent tamen usufructu eorum, & ita non habent bona, quæ tunc possint dispensare ad sumendam Bullam, nisi illa, quæ voluerit mater dare, vnde vt gaudeant prædicto priuilegio, tantum tenentur communem elemosynam contribuere. Ita Trullench *num. citato* 12.

3. Nota etiam illos, qui titulos sumunt super cognomina, vel loca, & vassallos non habent non teneri contribuere dictam summam, si Bullam sumere volunt, quod patet ex Trullench *vbi supra*.

4. Et tandem potest hæc quæri, an domina vassallorum, quæ ratione suæ dotis est domina, si vxor sit alterius, & ita non habeat bonorum administrationem, contribuere teneatur octo argenteos? Negat Henriquez lib. 7. cap. 10. num. 3. littera Z. Verius est tamen teneri: nam etiamsi bonorum non habeat administrationem, est tamen vxor illius, qui tenetur octo argenteos soluere; at Commissarius in supradicta taxa absolute asserit, teneri etiam vxores eorum, qui ad summam maiorem teneantur, & vbi lex non distinguit, nec eos distinguere debemus. Sic vxores Ducum, Comitum, Marchionum, Consiliariorum Regionum, Commendatorum maiorum, tenentur soluere octo drachmas eo ipso, quod sint vxores virorum, qui octo argenteos contribuere tenentur, propter illa verba Commissarij, *Y las mugeres de todos los estados ya dichos ay an de dar ocho reales de limosna*. Et ita docet supradictus Trullench n. 14.

RESOL. V.

An Prelati Regulares peccent mortaliter prohibendo, vt subditi sumant Bullam Cruciatæ?
 Et si Religiosus, petita & non obtema licentia superioris, sumat Bullam non peccet, & fruatur Indulgentiæ Bullæ?
 Et Superior Regularis concedendo, vt subditi sumant Bullam, an possit talem licentiam limitare quoad talem vsam, vel quoad talem facultatem, v. g. eligendi Confessarium, &c? Ex p. 1. tr. 11. Ref. 99.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue cum Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 27. claus. 12. num. 19.* & ante illum Acolta in *Bull. quæst. 106.* vbi sic ait: Mortaliter peccat, qui subditi prohibet Bullæ susceptionem, nisi id faciat ex legitima causa: Imò, & conscientia prohibentis; sicut Reipublicæ Christianæ est scandalum, ita mihi suspecta semper erit. Quin potius, si generali Commissario contiterit, nullos alicuius Familiæ Religiosos suscipere sacram Bullam, debet super hoc diligenter inquirere; & si Prelatos illius in huiusmodi prohibitione culparos inueniret, contra illos auctoritate Apostolica procedere. Infero similiter, quod si Religiosus petita, & non obtema licentia Superioris sumat Bullam, non peccat; quoniam Prelatus non habet ius ad denegandam talem licentiam; imò & fruatur Indulgentiæ Bullæ. Ita Acolta, & Villalob. *vbi supra*, n. 27. docet Regularem etiam ex obseruantia D. Francisci posse sine scrupulo rogare aliquem amicum, vel poenitentem, vt sumat tibi Bullam Cruciatæ.

2. Verum est, vt idem aduertit *num. 26.* Superiorem regularem concedendo, vt subditi sumant Bullam, posse talem licentiam limitare, quoad talem vsam, vel quoad talem facultatem: & ita etiam docuit Rodriguez in *Bulla in addit. §. 9. num. 7.* & Valer. in *diff. vtriusque fori, verb. Bull. Cruc. diff. 1. num. 1.* notauit, quod in Societate Iesu practicatur, quod licet Superiores non prohibeant acceptationem Bullæ; restringunt tamen eam, quantum ad facultatem eligendi Confessarium.

RESOL. VI.

An si quis sciat patrem, vel amicum quolibet anno Bullam Cruciatæ illi sumere, possit vti dicta Bullæ priuilegijs, antequam pater, vel amicus certiorum illorum faciat de Bulla iam sumpta eius nomine? Ex p. 1. tract. 11. Ref. 90.

§. 1. **R**espondet negatiue Rodriguez in *Bull. §. 12. in addit. fol. mihi 252.* & post illum Vegha in *sum. tom. 1. cap. 41. casus.* quia in negotijs tam arduis, & in vsu tantorum priuilegiorum non sufficit certitudo moralis, seu licentia præsumpta.

2. Sed contrariam opinionem probabilem, & tamen in praxi esse existimo, quam docuit ante omnes Henriquez, quem citat, & sequitur Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 27. claus. 12. num. 25.* vbi sic asserit: [Si vno tunc ya experiencia de que su padre le toma cada año la Bula, basta esto para usar della, aunque no aya legado à sus manos: porque esto haze certidumbre moral: y me parece lo mismo en caso, que partiendose vno deste lugar, le prometiessse vn amigo fiel, y cuydadozo, de tomarla en publicandose.] Ita ille.